

De in Zutphen gefusilleerde verzetsheld Herman Jozef ten Have

Herman Jozef ten Have werd geboren aan de Weerkampsweg 2 in Hupsel, gemeente Eibergen op 24 november 1922 als zoon van Johannes Hendrikus ten Have (landbouwer) en Grada Geertruida ten Bras

Hij bezocht de lagere school en kerk in Beltrum. Ook nam hij deel aan het Beltrumse sociale en culturele verenigingsleven. Zijn beroep was landarbeider in wisselende dienst op boerenbedrijven in de omgeving.

Naarmate de oorlog langer duurde, nam hij deel aan het verzet in zijn omgeving omdat hij moeilijk kon leven met de toenemende wreedheid van de bezetters. Hij hielp Joden en onderduikers aan schuiladressen.

Zijn naam raakte bekend bij de bezetters en hij wist dat hij gezocht werd. Daarom leidde hij een zwervend bestaan en verbleef hij op verschillende adressen en in schuilplaatsen.

Op een dag bereikte hem het bericht dat er op 3 maart 1945 in café Meilink in Barchem een belangrijke [verzets]bespreking zou worden gehouden. Hij werd verzocht ook aanwezig te zijn. Vanuit zijn schuiladres in Lievelede is hij die morgen naar Barchem gefietst.

Toen hij daar aankwam, werd hij door de Duitsers gearresteerd en in een Duitse overvalwagen meegenomen naar Lintvelde, waar ook Jans ten Barge werd gearresteerd. Na enkele omwegen werden beiden afzonderlijk in het Zutphense "Huis van Bewaring" opgesloten.

Beide mannen waren verraden door de SD-spion Willy Markus die in die periode zeker 70 slachtoffers maakte. Op 30 maart 1945 verbleven zij nog steeds in Zutphen.

Heinemann ("het Beest van Zutphen") had opdracht gekregen van zijn Sturmführer Haaze (in Lochem) de gevangenis te ontruimen omdat de geallieerden in aantocht waren.

Heinemann besloot Herman ten Have en Jans ten Barge te laten fusilleren op de binnenplaats van de Zutphense gevangenis. De lichamen van deze twee doodgeschoten verzetsmensen werden in het Ziekenhuis van Zutphen opgebaard. Ze konden niet begraven worden omdat de Duitsers zich hadden ingegraven op de Zutphense begraafplaats om de naderende geallieerden tegen te houden.

Hun familie wist niet wat er gebeurd was omdat er rondom Zutphen dagenlang gevochten werd.

De twee mannen werden na de bevrijding van Zutphen, omstreeks 7 april 1945, bij toeval herkend.

Op 8 april 1945 zijn hun lichamen opgehaald met een gehuurde auto en naar Beltrum gebracht, waar ze in het "Gerardus Majella Gesticht" opgebaard werden. Herman ten Have werd op 13 april 1945 op het R.K. kerkhof in Eibergen begraven.

Bron: Nationaal Onderduikmuseum

Geplaatst door Ina Brethouwer (ErfgoedGelderland.nl) op 28 september 2021

